

دانستنی‌های حقوق خانواده

مهریه

میزان، انواع و نحوه مطالبه آن
ساده و کاربردی - قابل استفاده عموم

محمد رضا فولادی

وکیل پایه دادگستری

مدرس دانشگاه

گذشت آن زمانی که می‌گفتند، مهریه را کی داده و کی گرفته!

انشارات جاودانه

فهرست مطالب

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول: تعریف مهریه.....	۱
فصل ۱ م: انواع مهریه.....	۳
۱- مهرالمعتی ۱- مهریه مقرر در عقدنامه).....	۴
۲- مهرالمثل (مهریه معارف).....	۶
۳- مهرالمتعه (مهریه باسره) و وضعیت مالی مرد).....	۷
فصل سوم: شرایط مهریه.....	۹
فصل چهارم: زمان استحقاق و پرداخت مهریه (زن).....	۱۳
فصل پنجم: روش‌های وصول مهریه.....	۱۹
فصل ششم: اعسار از پرداخت مهریه توسط زوج (مرد).....	۲۵
فصل هفتم: مهریه به نرخ روز.....	۲۹
ضمائم.....	۳۳
نمونه دادخواست مطالبه مهریه به همراه تأمین خواسته.....	۳۴
نمونه دادخواست اعسار از پرداخت مهریه/ تقسیط آن.....	۳۵
مقررات قانون مدنی در باب مهریه (مواد ۱۰۷۸ تا ۱۱۰۱).....	۳۶
آیین‌نامه اجرای قانون الحاق یک تبصره به ماده ۱۰۸۲ قانون مدنی مصوب ۱۳۷۷/۲/۱۳ هیات وزیران.....	۳۹
قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱.....	۴۱
آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳.....	۵۹
منابع و مآخذ.....	۸۰

مشکل

تا وقتی با مشکلات حقوقی در زمینه دعاوی خانواده مواجه نشده‌ایم، نیازی به دانستن اطلاعات حقوقی در این زمینه، در خود احساس نمی‌کنیم اما همین که کوچک‌ترین مشکل در زمینه دعاوی خانوادگی اعم از مهریه، نفقه، بهیض، طلاق و غیره مواجه شدیم، در تکیا و تلاش هستیم که چه باید کنیم؟ از کجا پرسید و به کجا مراجعه کنیم، آیا نیاز به وکیل داریم یا نه و سؤالاتی از این دست در ذهن و فکرمان شکل می‌گیرد و دچار استرس و اضطراب می‌شویم.

خیلی از افراد اعم از زوجین و خانواده آنها در زمینه مسائل حقوقی و قانونی اطلاعاتی ندارند، و از طرفی سروکاری با دادگاه خانواده و دادسرا و این جور جاها نداشته‌اند، و به محض ایجاد اختلاف خانوادگی، سردرگم می‌شوند و مضطرب و پریشان به این و آن مراجعه می‌کنند تا ببینند چه حق و حقوقی در زندگی مشترک دارند، چگونه باید حق خودشان را از طرف مقابل (زوج یا زوجه) مطالبه کنند یا در مقابل دعوای مطروحه چه دفاع حقوقی و قانونی می‌توانند تدارک ببینند و اصلاً قانون مدنی و سایر قوانین مرتبط در زمینه دعاوی خانوادگی، چه حقوق و تکالیفی را برای آنها در مقابل همسرش پیش‌بینی کرده است؟

علاوه بر زن و مرد، سایر اعضای خانواده آنها نیز درگیر این اختلافات، میان زوجین یا نامزدها می‌شوند و با تشکیل دو جبهه مخالف، برای یکدیگر خط و نشان می‌کشند و با تشکیل جلسات خانوادگی و مشورت با یکدیگر و برخی از اقوام نزدیک تصمیم به گرفتن حق و حقوق دختر یا پسرشان گرفته و ممکن است ماه‌ها و حتی سال‌ها در این وضعیت نامساعد به سر ببرند تا تکلیف‌شان روشن شود!

اما چه خوب است که همه ما وقتی با مشکلات قانونی چه در زمینه دعاوی حقوقی و چه کیفری و یا خانواده مواجه می‌شویم نزدیک وکیل و مشاور حقوقی مراجعه نماییم. مثل زمانی که بیمار هستیم و به پزشک مراجعه می‌کنیم! اما شاید قبل از رفتن به دفتر وکیل، داشتن برخی اطلاعات اولیه و مختصر در زمینه‌ای که درگیر آن هستیم بسیار راه گشا و مفید باشد. اگر شما هم جز این دسته از افراد هستید، نگران نباشید! چون در مجموعه کتاب‌های آموزشی دانستنی‌های حقوق خانواده که در هشت عنوان تألیف شده، همه اطلاعات و مطالب اولیه و مفیدی در رابطه با مسائل و مشکلات ناشی از دعاوی خانوادگی را بدون هر گونه بحث و توضیح اضافی یا فنی و به دربر هر گونه حاشیه‌پردازی در اختیارتان قرار می‌دهد که با مطالعه آنها در خواهید یافت که حقوق و تکالیف قانونی شما در مقابل همسران چیست و متناسب با آن می‌توانید از طریق مراجع قانونی اقدام به اقامه دعوا یا دفاع از دعوای مطرحه علیه خود نمایید و یا این که چه زمانی لازم است با وکیل متخصص حقوق خانواده مشاوره نمایید.

● عناوین مجموعه کتاب‌های دانستنی‌های حقوق خانواده شامل موارد زیر است:

- ۱- خواستگاری و نامزدی
- ۲- صیغه یا ازدواج موقت
- ۳- ازدواج دائم و شروط ضمن عقد
- ۴- جهیزیه، مالکیت و نحوه استرداد آن
- ۵- مهریه و انواع آن
- ۶- نفقه و مصادیق آن
- ۷- طلاق و انواع آن
- ۸- حضانت و نگهداری اطفال

امید است با آموزش عمومی مسائل حقوق خانواده قدمی هر چند کوچک در جهت اعتلای سطح دانش حقوقی عموم جامعه و توسعه عدالت حقوقی برای همه برداشته باشیم چون اولاً معتقدیم که سلامت حقوقی جامعه در گرو ارتقاء دانش و آگاهی نسبی عموم افراد جامعه نسبت به حقوق و تکالیفشان در مقابل سایر افراد می باشد و ثانیاً هدف از وضع قوانین، سامع پذیر کردن افراد آن است و لاغیر. چون جامعه و قانون لازم و ملزوم یکدیگرند و هیچ یک بدون دیگری معنایی ندارد.

در پایان خیرمستند است جهت ارسال انتقادات و پیشنهادات خود در خصوص هر یک از کتاب های فوق و با هدف پررنگ کردن این مجموعه از طریق پل های ارتباطی معرفی شده در ابتدای کتاب و یا از طریق شماره تلگرام و ارتباط با مشریان رکیل رسمی با شماره تلفن همراه ۰۹۳۹-۷۰۱۰۳۲۴ با ما تماس حاصل نمایید. ضمناً می توانید از طریق نشانی های معرفی شده در پایان همین کتاب ما را در شبکه های اجتماعی دنبال کنید و برای اطلاع از جدیدترین کتاب ها و مقالات آموزشی و خرید اینترنتی به وب سایت ما به نشانی www.fatimaasmi.com مراجعه نمایید.

آراد مهندسان

محمدرضا مرادی - پاد: ۱۳۹۵

مقدمه

همان طور که می دانید پرداخت مهریه رسمی دیرینه است که در اغلب کشورها پذیرفته شده و از همین رو این نهاد سنتی و مذهبی در قانون مدنی ایران مورد تایید قرار گرفته و مواد مختلفی از این قانون به موضوع مهریه اختصاص داده شده است. تعیین مهریه وسیله ای برای جلب محبت و موثرت زن است نه ابزار جنگ و پیکار با مرد!

در خصوص فلسفه تعیین مهریه، در عقد دائم برای زن گمانه زنی های مختلفی صورت گرفته است. در از آن جمله عبارتند از:

۱- جبران سهم الارث زن در برابر مرد

۲- موجب جلوگیری از طلاق می شود

۳- هدیه و پیشکش مرد به زن است.

متأسفانه امروزه این اهداف فراموش شده و تمثیل حقوقی مشهور که می گوید: «کی مهریه داده و کی مهریه گرفته» بین ما اکنون یک مثال نقض است یعنی امروزه خیلی از خانم ها مهریه خود را مطالبه می کنند و خیلی از آقایان نیز محکوم به پرداخت آن می شوند! پس به آقایان محبت می شود که در زمان خواستگاری و چانه زنی برای مهریه خیلی خوش خیال نباشند و بلکه به هوش باشید و بدانید که زیر چه تعهدی را امضا می کنید، و در مقابل نیز خانم ها بدانند که تعیین میزان مهریه زیاد در سند ازدواج کارت سارانتی و ضامن استحکام بنیان خانوادگی و زندگی مشترک آنها نیست. چون به شخصه به واسطه وکالت در پرونده های متعدد در زمینه دعاوی خانواده شاهد اختلافات زنان و مردانی بوده ام که کم یا زیاد بودن میزان مهریه مندرج در سند ازدواج آنها ذره ای از مشکلات آنها را کاهش نداده و بلکه بسیاری از

موکلینم که خانم‌ها بوده‌اند، حاضرند تمام مهریه خود را هر چند ۱۰۰۰ سکه طلا نیز باشد را ببخشند تا فقط طلاق بگیرند و پس توصیه می‌شود که عاقلانه تصمیم‌گیری کنید و در مقابل نظر والدین موضع نگرفته و از مشاوره و تجربه آن‌ها بهره‌مند شوید. ازدواج احساسی و یا پافشاری بر آن با وجود مخالفت والدین بعدها مشکل‌ساز خواهد شد پس قدم اول را سخت و محکم و صلابت بردارید. ریشه بسیاری از مشکلات زوجین به همین زمان برمی‌گردد که چشمان خود را بسته و گوش‌های‌شان هیچ‌گونه نصیحت و مشوئی را نمی‌شنود!

مهریه علاوه بر شتوانه قانونی، دارای منبع و پشتوانه شرعی نیز می‌باشد. یعنی مهریه چیزی نیست که ساخته قانون‌گذار باشد خصوصاً در کشورهای اسلامی، اغلب قوانین از شرع یعنی قرآن و سنت نشأت گرفته‌اند از جمله مهریه که در آیه ۴ سوره نساء^۱ به آن اشاره گردیده است.

در این آیه، مهریه تحت عنوان «صدقه» یعنی عطیه و پیشکش تعبیر شده است که دلالت بر علاقه مرد به زن دارد. هم‌چنین آیت‌الله مطهری نیز، در کتاب نظام حقوق زن در اسلام، مهریه را پشتوانه مالی زن دانسته‌اند و از سوی دیگر تعیین مهریه، پادشاه بریدن میزان ارثیه زن را جبران می‌کند. چون طبق قانون مدنی ایران اگر زن از شهر در صورت وجود فرزند $\frac{1}{8}$ بوده و در نبود فرزند $\frac{1}{4}$ می‌باشد و مابقی به سایر ورثه می‌رسد اما ارث مرد از زن، در صورت وجود فرزند $\frac{1}{4}$ و در نبود فرزند تمام اموال به جا مانده از زن به او می‌رسد. لذا با تعیین مهریه برای زن، به نوعی

این نقص در میزان ارثیه زن جبران می‌شود. البته این نظر جنبه ارشادی و مشورتی دارد و ضرورتی ندارد که حتماً مهریه زن دقیقاً همه کاستی‌های قانونی آنها را پوشش بدهد و به همین دلیل است که می‌بینیم مهریه برخی از زنان پنج سکه تمام بهار آزادی به نیت پنج تن آل عبا تعیین می‌گردد. که نشان از حاکمیت اعتقادات دینی و مذهبی در بین این دسته از زوجین و خانوادگی آنها می‌باشد.

www.ketab.ir